

სოციალისტური პარტიების წინასაარჩევნო პლატფორმები საქართველოს დამფუძნებელი კრების არჩევნების დროს*

მალხაზ მაცაბერიძე **

საქართველოს დამფუძნებელი კრების არჩევნებში (1919 წლის 14-17 თებერვალი) 15 პოლიტიკური პარტია და გაერთიანება მონაწილეობდა. თუმცა, იმდროინდელ ქართულ პოლიტიკურ სპექტრში სოციალისტური პარტიები დომინირებდნენ. საკმარისია ითქვას, რომ 1919 წლის 12 მარტს შეკრებილ 130-წევრიან დამფუძნებელ კრებაში 109 ადგილი მოიპოვა საქართველოს სოციალ-დემოკრატიულმა მუშათა პარტიამ (სია N 1), 8 ადგილი სოციალისტ-ფედერალისტთა სარევოლუციო პარტიამ (სია N 5) და 5 ადგილი საქართველოს სოციალისტ-რევოლუციონერთა პარტიამ (სია N 3).

საარჩევნო კამპანიის აუცილებელ ნაწილად სოციალისტური პარტიები თავიანთი წინასაარჩევნო პლატფორმების გამოქვეყნებას მიიჩნევდნენ. სხვებზე ადრე ეს სოციალ-დემოკრატიულმა პარტიამ გააკეთა და დამფუძნებელი კრების საარჩევნო პლატფორმა პარტიის ცენტრალურ ორგანოში - გაზეთ “ერთობაში” 1919 წლის 22 იანვარს გამოაქვეყნა. სოციალისტ-ფედერალისტთა პარტიის საარჩევნო პლატფორმა ამ პარტიის ცენტრალურმა ორგანომ გაზეთმა “სახალხო საქმემ” 1919 წლის 26 იანვარს გამოაქვეყნა. სოციალისტ-რევოლუციონერთა საარჩევნო პლატფორმა კი უშუალოდ არჩევნების წინ

* კვლევა განხორციელდა შოთა რუსთაველის საქართველოს ეროვნული სამეცნიერო ფონდის საგრანტო პროექტის „საქართველოს დამფუძნებელი კრება: ქართული პარლამენტარიზმის გამოცდილება“ ფარგლებში. გრანტის კოდი: FR – 18 – 20157

** ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორი.

– 12 თებერვალს გამოქვეყნდა გაზეთ “შრომაში”, რომელიც ამ პარტიის ცენტრალური ორგანო იყო.

სოციალისტური პარტიების საარჩევნო პლატფორმები საინტერესო დოკუმენტებია, რომლებიც კარგად წარმოაჩენენ ამ პარტიების მაშინდელ განწყობას და მიმდინარე მოვლენების ხედვას.

საქართველოს წამყვანი სოციალისტური პარტიები მსოფლიო სოციალისტურ რევოლუციას უახლოესი მომავლის საქმედ მიიჩნევდნენ. სოციალ-დემოკრატები ქვეყანაში მათ მიერ გადადგმულ ნაბიჯებს განიხილავდნენ როგორც მომზადებას “დიდი სოციალისტური გადატრიალების შესახვედრად” და იმედით შეჰყურებდნენ “დასავლეთ ევროპაში აღორძინებულ რევოლუციურ ბრძოლას”. სოციალისტ-ფედერალისტები საარჩევნო პლატფორმაში აღნიშნავდნენ: „უკვე ახლოვდება ჟამი ქვეყნის ძირითადი გარდაქმნისა, ახლოვდება სოციალისტური რევოლუცია, როცა ერთიან უნდა დაინგრეს ბატონობა კაპიტალისა და ბურჟუაზიის“. სოციალისტ-რევოლუციონერები კი ირწმუნებოდნენ, რომ პარტიის ყოველი ნაბიჯი იყო „ბრძნული და გაბედული მზადება გენერალური ბრძოლისათვის“.

სოციალისტური პარტიები ფაქტობრივად ერთიანი იყვნენ თავიანთი მიზნის - სოციალიზმის დახასიათებისას (ამ საკითხს საარჩევნო პლატფორმაში სოციალ-დემოკრატები ფედერალისტებსა და ესერებთან შედარებით გაცილებით მეტ ყურადღებას უთმობდნენ), მაგრამ მნიშვნელოვნად განსხვავდებოდა მათი პოზიციები სოციალიზმისკენ მიმავალი გზების განსაზღვრისას. სოციალ-დემოკრატები მიიჩნევდნენ, რომ საქართველოში უნდა მიეღწიათ „სრული დემოკრატიზმისათვის“, რასაც საუკეთესო საშუალებად მიიჩნევდნენ სოციალიზმის მისაღწევად. „სრულ დემოკრატიზმიდან სოციალიზმისაკენ, ასეთია ჩვენი გზა“, - ნათქვამია სოციალ-დემოკრატების საარჩევნო პლატფორმაში. დაახლოებით ასეთივე იყო სოციალისტ-ფედერალისტთა პოზიციაც. ფედერალისტები ამოცანად სახავდნენ საქართველოში „წმინდა ხალხურ, დემოკრატიუ-

ლი სახელმწიფოს“ მოწყობას, რაც გულისხმობდა „აწინდელ ბურჟუაზიულ სახელმწიფოში“ ისეთი ძალების შექმნას, „რომლებიც გაგვიადვილებენ და დაგვეხმარებიან სოციალისტურ სახელმწიფოში, შრომის სამეფოში გადასასვლელად“.

სოციალ-დემოკრატებისა და ფედერალისტებისაგან განსხვავებით სოციალისტ-რევოლუციონერები ფორმულას „ბურჟუაზიული დემოკრატიიდან - სოციალიზმისაკენ“ მოძველებულად მიიჩნევდნენ და საჭიროდ თვლიდნენ სოციალიზმის მშენებლობის დაუყოვნებლივ დაწყებას. „სოციალისტური ძალაუფლებიდან - სოციალიზმისაკენ... სისტემატიური კოლექტივიზაცია შრომისა და საკუთრებისა, - ასეთია ერთად ერთი გზა“, - აღნიშნავდნენ ესერები თავიანთ პლატფორმაში.

თითოეული სოციალისტური პარტია ირწმუნებოდა, რომ სწორედ ის იყო ჭეშმარიტი სოციალისტური პარტია და მშრომელთა ინტერესების გამომხატველი:

სოციალ-დემოკრატები თავიანთ საარჩევნო პლატფორმაში მოკლედ წარმოაჩენდნენ თავიანთ 30-წლიან მოღვაწეობას და ხაზს უსვავდნენ თავიანთ დამსახურებას ცარიზმის დამხობაში, რევოლუციური მონაპოვრების შენარჩუნებაში, საქართველოში „სოციალ-დემოკრატია“ შესძლო შენარჩუნება იმისა, რაც დიდმა რუსეთმა დაკარგა: რევოლიუციის და თავისუფლების“- აღნიშნულია სოციალ-დემოკრატების საარჩევნო პლატფორმის შესავალ ნაწილში. დოკუმენტის ბოლოს კი აცხადებდნენ: „ს.-დემოკრატიული პარტია ერთად ერთი პარტიაა, რომელიც საქმით იცავს მუშათა, გლეხთა და ნაციონალურ უმცირესობათა ნამდვილ ინტერესებს“.

სოციალისტ-ფედერალისტები აცხადებდნენ, რომ სწორედ მოვლენათა განვითარებამ დაადასტურა მათი პროგრამის სისწორე - საქართველოს დამოუკიდებელი სახელმწიფოს მშენებლობა, რასაც ადრე „შოვინიზმად“ მიიჩნევდნენ „კოსმოპოლიტური ინტერნაციონალიზმის“ პოზიციაზე მდგომი სხვა სოციალისტები. „დღეს საქართველოში ყველა სოციალ. პარტია ეროვნულია ე.ი. როგორც იმ

თავითვე იყო ჩვენი პარტია - ეროვნული და იმავე დროს ინტერნაციონალური“.

სოციალისტ-რევოლუციონერები თავს ერთადერთ პარტიად მიიჩნევდნენ, რომელიც რევოლუციური სოციალიზმის პოზიციაზე იდგა. „სოციალისტ-რევოლიუციონერთა პარტია ერთად ერთი პარტიაა ჩვენში, რომელიც დარჩა ერთგული რევოლიუციონური სოციალიზმისა და მიწის მუშებისა და პროლეტარიატის საქმეს პირნათლად ემსახურება“, - ნათქვამია ამ პარტიის საარჩევნო პლატფორმაში.

დამფუძნებელი კრების არჩევნების მონაწილე სოციალისტური პარტიების მიერ ჩამოყალიბებული კონკრეტული მოთხოვნების ანალიზი საკმაოდ მოცულობითი სამუშაოა და ცალკე განხილვის საგანია.

საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის სა- არჩევნო პლატფორმა

საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტია

დამფუძნებელი კრების საარჩევნო პლატფორმა

პროლეტარებო ყველა ქვეყნის, შერთდით!

დამფუძნებელი კრება საუკეთესო და პირუთვნელი გამომხატველია ხალხის სურვილის, მისი ნებისყოფის.

პარტია პროლეტარიატისა, საქართველოს სოც.-დემ. მუშათა პარტია, დღიდან მისი ჩასახვისა თავის პირველ და მიუცილებელ მოთხოვნილებათ აყენებდა მთელი ხალხის მიერ თავისუფლათ არჩეული დამფუძნებელი კრების მოწვევას, რადგან მხოლოდ ეს იყო ერთად ერთი საშუალება ქვეყნის დემოკრატიულ ნიადაგზეთ გადასაქმნელათ.

საქართველოს სოც.-დემ. მუშ. პარტია მთელი ქვეყნის მუშათა სოციალისტურ პარტიებთან ერთად იბრძვის ისეთი წესწყობილებისათვის, რომლის დროსაც ყოველი სიმდიდრე, წარმოების ყველა

საშუალებანი, მთელი ადგილ-მამული, ფაბრიკები, ქარხნები, მადნები, გზები, - ყოველივე, რაც კი ადამიანის მარჯვენას შეუქმნია, ან რაც მისთვის გამოსადეგია - საზოგადო, საყოველთაო საკუთრებათ გადაიქცევა.

ამ სოციალისტური წყობილების დროს აღარ იქნება კლასთა ბრძოლა, ვინაიდან გაქრება თვით კლასები, აღარ იქნება მდიდარი და ღარიბი, გაყვლეფილი და გამყვლეფელი, გაუქმდება ფული და მასთან დაკავშირებული ბოროტ-მოქმედება. გაქრება დაჩაგვრა ერთი ერისაგან მეორე ერისა, ერთი სქესისაგან მეორე სქესისა: მთელი კაცობრიობა ერთსულოვან ძმურ ოჯახად გარდაიქმნება, ყველას საშუალება მიეცემა იშრომოს და მთელი თავისი ნიჭი, ცოდნა, უნარი საერთო ბედნიერებას და წარმატებას მოახმაროს.

ასეთი წყობილების განხორციელება მოითხოვს შესაფერ ნი-ადაგს - მრეწველობის უაღრესათ განვითარებას, საერთო სიმდიდრის ზრდას და ხალხის უმრავლესობის სოციალისტურად აღზრდა-მომზადებას.

ამიტომ ყველა ქვეყნის სოციალისტები იცავენ საწარმოვო ძალთა განვითარების საჭიროებას, და ამასთანავე მოითხოვენ მშრომელი ხალხის მდგომარეობის გაუმჯობესებას; მათი მისწრაფებაა ყველგან მთელი ხალხის მართვა-გამგეობის შემოღება, სრული თავისუფლების დამყარება და ცხოვრებაში გატარება ისეთი რეფორმებისა, რომელნიც გაუადვილებენ მუშა ხალხს სოციალიზმისათვის ბრძოლას.

სოციალ-დემოკრატია მუშათა კლასის, მშრომელი, ღარიბი ხალხის პარტიაა. მაგრამ არც ქალაქის და სოფლის წვრილი მესაკუთრენი არიან დღეს დალხინებულ მდგომარეობაში. მათ სულს უხუთავს მსხვილი კაპიტალი, სისხლს სწოვს მევახშე, ალატაკებს და ბოლოს პროლეტართა ბანაკში გადისვრის.

სოციალ-დემოკრატია იცის, რომ ამათი ხსნაც მხოლოდ სოციალისტური წყობილების დამყარებაშია - და ამიტომ მოუწოდებს მათ გვერდში ამოუდგნენ სოციალისტურ ლაშქარს - მუშათა კლასს,

რომელიც იბრძვის რა თვის განსათავისუფლებლათ გაბატონებულ კლასებისაგან, ამავე დროს იცავს მთელი ხალხის თავისუფლებას და მისი ინტერესების უზრუნველყოფას ყოველგვარი შევიწროებისა და დაჩაგვრისაგან. ოცდა ათი წელიწადია, რაც პირველი სოციალ-დემოკრატები გაჩნდნენ ჩვენში.

ამ ხნის განმავლობაში არ შეჩერებულა ერთს წუთსაც სოც.-დემოკრატიის ენერგიული ბრძოლა ყოველგვარი უსამართლობის წინააღმდეგ.

ამ ოცდაათი წლის განმავლობაში მათ შესძლეს ჩაგრული ხალხის ფეხზე დაყენება, სათავეში ჩაუდგნენ მათ თავდადებულ ბრძოლას ფეოდალ მემამულეების, კაპიტალისტებისა და მათი დამცველი თვითმპყრობელი მთავრობის წინააღმდეგ.

1905 წელს, რევოლიუციის ხანაში იგინი უძღოდნენ წინ ჩვენი ხალხის გამარჯვებას, შემდეგი წლების რეაქციის შავ-ბნელ დროში და ომიანობის ხანაში იგინი უდგენ ხალხს გვერდში და ამხნევენდნენ მას.

მათ სდევნიდნენ ციხეებით, ციმბირით, მაგრამ მათი ენერგია არ დაშრეტილა.

1917 წლიდან, როცა დადგა ჟამი რუსეთის რევოლიუციის გამარჯვებისა, ეს პარტია, სოციალ-დემოკრატია, ჩაუდგა სათავეში მუშათა და გლეხთა რევოლიუციურ ორგანიზაციებს.

ჩვენი საუკეთესო ბელადები და ხელმძღვანელები გამოვიდნენ მთელი რუსეთის დემოკრატიის საუკეთესო ხელმძღვანელებათ და სანამ რევოლიუციის ბედი წაღმა ტრიალებდა რუსეთში, მათ ხელში იყო საჭე დემოკრატიისა.

როცა რუსეთის თვალუწვდენელი სივრცე წალეკა ბოლშევიზმის მღვრიე ტალღებმა, ჩვენმა სოციალ-დემოკრატებმა მთელი თავისი ღონე იხმარა ამიერ-კავკასიის და კერძოთ საქართველოს გადასარჩენათ. ამ საშინელი გამანადგურებელი ხიფათისაგან.

შემდეგ, როცა რუსეთი დაირღვა და ბალშევიკური ანარქიის ცეცხლში გაეხვია, როცა ჯარი დაიშალა და ამ რიგათ რუსეთი მოს-

წყდა ჩვენს ქვეყანას, სოციალ-დემოკრატიის მეთაურობით მოხდა გამოცხადება ჯერ ამიერკავკასიის და შემდეგ საქართველოს დამოუკიდებლობის.

რევოლუციის მონაპოვართა შესანარჩუნებლათ და ხალხის ინტერესების დასაცველათ აიღო სოციალ-დემოკრატამ ხელში მუშათა პარტიისთვის უმაგალითო საქმე სახელმწიფოებრივი აღმშენებლობა. მან იკისრა შექმნა და განმტკიცება დემოკრატიული სახელმწიფოებრივი წყობილებისა ჯერ ამიერკავკასიის და შემდეგ გასული წლის 26 მაისიდან საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის საზღვრებში.

რამდენი ხიფათი, რამდენი მტერი გაუჩნდა ჩვენს თავისუფლებას!

ბოლშევიკური ანარქიის სისხლიანი ტალღები ეხეთქებოდნენ ჩვენი რესპუბლიკის საზღვრებს და წალეკას უქადდენ. სოციალ-დემოკრატამ შესძლო მათი მოგერიება. ოსმალთა ურდოები გათამამებულნი შემოესიენ საქართველოს დემოკრატიას მოსასპობათ. სოციალ-დემოკრატამ აქაც იპოვა გზა და საშუალება მათი საფრთხის თავიდან აშორების, და ამით საუკეთესო დამცველი და გზის მაჩვენებელი შეიქნა მთელი ერისა. უკანასკნელ დროს მან მოიგერია სომხეთის ვერაგული თავდასხმა. სოც.-დემოკრატამ მოგვცა შეიარაღებული ძალა - მუშების და მოწინავე გლეხების წითელი გვარდია, და შემდეგ შექმნა დემოკრატიული ჯარი, რომელიც ერთგულ და რაჯათ უდგას ხალხის ინტერესებს და იცავს მის თავისუფლებას შინაურ და გარეშე მტრისაგან.

შეუდგა რა სახელმწიფოებრივ აღმშენებლობას, სოციალ-დემოკრატამ, თანახმად ხალხის საარსებო ინტერესებისა, დაამყარა შინ სრული რევოლიუციური წესიერება და გარეშე ევროპის სახელმწიფოებს შორის მოუპოვა ჩვენს რესპუბლიკას ცნობა და თანაგრძნობა, რითაც განემტკიცა მას გზა დამოუკიდებლობისა და დემოკრატიული განვითარებისა.

თვითარსებობისთვის გამწვავებულ ბრძოლის ხანაშიაც კი, როცა იდგა საკითხი ყოფნა-არყოფნისა, სოციალ-დემოკრატია არ დაივიწყა დემოკრატიულ რეფორმების გატარება ცხოვრებაში.

მისი თაოსნობით გადაიჭრა აგრარული საკითხი: მიწა ჩამოერთვათ ნორმაზე ზევით ყველა მსხვილ მიწის მფლობელთ და გადაეცა უმიწაწყო და მცირე მიწის პატრონ სოფლის მუშებს.

დაქირავებულ მუშებისთვის განხორციელდა 8 საათის სამუშაო დღე, შემოღებულ იქნა დემოკრატიული ზედამხედველობა შრომისა, დაარსდა მომრიგებელი კამერები და შრომის ბირჟები, სადაც მუშათა ინტერესები სავსებით უზრუნველყოფილია. საერთოთ ყველა მოქალაქეთ მიენიჭა თავისუფლება და დემოკრატიული უფლებანი.

მუშათა პარტიის მეთაურობით შესდგა დემოკრატიული მთავრობა ცენტრში, მოეწყო ხალხის მიერ არჩეული ერობები ადგილობრივ და დაწესდა ახალი არჩეული სასამართლოები.

სოციალ-დემოკრატია მესძლო შენარჩუნება იმისა, რაც დიდმა რუსეთმა დაკარგა: რევოლიუციის და თავისუფლების.

პატარა საქართველო დღეს ოაზისივით დგას, როგორც სანიმუშო გამონაკლისი რუსეთის უდაბნოში. მხოლოდ ერთად-ერთი საქართველოს დემოკრატია სარგებლობს ბრძოლით მოპოებულ უპირატესობით.

აიცილა რა რუსეთის ბოლშევიზმის დამლუპველი გზა, საქართველოს სოციალ-დემოკრატია იმედით შეჰყურებს დასავლეთ ევროპაში აღორძინებულ რევოლიუციონურ ბრძოლას საერთაშორისო იმპერიალიზმის წინააღმდეგ. და ჩვენ ვიცით, რომ საუკეთესო მომზადება ამ მოსალოდნელი დიდი სოციალისტური გადატრიალების შესახვედრად - იქნება განმტკიცება სრული დემოკრატიზმისა ცხოვრებაში და კლასობრივი გაწვრთნა-გაცნობიერება ფართო მასისა დემოკრატიულ შემოქმედებაში მონაწილეობით.

ამ გზით იბრძოდა დღემდე სოციალ-დემოკრატია, ამ გზით იგერიებდა მარჯვნივ და მარცხნივ შემოსეულ მოწინააღმდეგეებს დემოკრატიის ნამდვილი ინტერესების დასაცველად.

დამფუძნებელ კრებაშიაც სოციალ-დემოკრატია განაგრძობს ამ ნაცადი გზით სვლას და შეეცდება ხალხის საკეთილდღეოთ განახორციელოს შემდეგი საჭიროებანი:

1.

ომი და ჯარი

სოციალ-დემოკრატია მომხრეა ერთა სოლიდარობის და ყველა სახელმწიფოებთან ძმური განწყობილების. იგი არავის არ აუტყებს ომს, მაგრამ მთელი თავისი ძალ-ღონით წინ აღუდგება მტრის შემოსევას და დაიცავს დამოუკიდებელ საქართველოს ყოველივე შეიარაღებული თავდასხმისაგან.

სოციალ-დემოკრატია მომხრეა, რომ ყოველი სადაო კითხვა მეზობელ სახელმწიფოებთან მოლაპარაკებით ან არბიტრაჟით (მესამე სახელმწიფოს შუამავლობით) გაათაოს. მაგრამ არავის ნებას არ მისცემს იარაღით მოახვიოს თავზე ჩვენს ხალხს თავის სურვილები.

ამ მიზნით სოციალ-დემოკრატები ეცდებიან უზრუნველჰყონ, როგორც ჯარი, ისე სახალხო გვარდია ყოველივე იმით, რაც მათთვის აუცილებელია და შეუმსუბუქონ ხალხს ამ მძიმე მოვალეობის შესრულება. საერთაშორისო მშვიდობიანობის დამყარების შემდეგ კი სოციალ-დემოკრატები ეცდებიან მუდმივი ჯარის ნაცვლათ სახალხო მილიციის შემოღებას.

2.

სახელმწიფოებრივი წესწყობილება და მოქალაქეთა უფლებები

სოციალ-დემოკრატია უდგას დღეს სათავეში საქართველოს დემოკრატიულ რესპუბლიკას და მთელი თავისი ენერჯითა და შეძლებით დაიცავს მის დამოუკიდებლობას და ხელშეუხებლობას ყოველივე გარეშე ხალხისაგან.

რესპუბლიკის შიგნით სოციალ-დემოკრატიის მიზანია _ განამტკიცოს სრული ბატონობა ხალხისა, ე.ი. დააწესოს პროპორცი-

ონალურ საფუძველზე საყოველთაო, პირდაპირი, თანასწორი და ფარული კენჭისყრით არჩეული ერთ პალატიანი რესპუბლიკა ისე, რომ დეპუტატთა პალატის და მის მიერ არჩეული მთავრობის ხელში იყოს მთელი ქვეყნის მართვა-გამგეობა. ამ ხალხის წარმომადგენლობას უნდა მიენიჭოს უზენაესი ძალაუფლება, მის ხელში უნდა იყოს ომის და ზავის გადაწყვეტის საკითხი და საზოგადოთ მთელი საგარეო პოლიტიკა.

ამასთანავე მთავარ საკანონმდებლო საკითხებში უნდა შემოღებულ იქნას ხალხის პირდაპირი მონაწილეობა.

გარდა ამისა სოციალ-დემოკრატები მოითხოვენ, რომ საზოგადოებრივი მართველობის დემოკრატიული ორგანოები, ქალაქისა და საერობო, იმავე საფუძველზე არჩეულნი, როგორც რესპუბლიკის პარლამენტი, წარმოადგენდნენ ადგილობრივ მართვა-გამგეობის ორგანოებს და კერძოთ მათ ექვემდებარებოდეს ქალაქისა და საერობო მილიცია.

სოციალ-დემოკრატები მომხრე არიან დაწესდეს მოსამართლეებისა და სხვა მოხელეთა არჩევა და ისინი სხვა მოქალაქეებთან ერთათ პასუხისმგებელი იყვნენ ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოს წინაშე. საზოგადოთ ყველა მოქალაქეების შესახებ სოციალ-დემოკრატები მოითხოვენ, რომ ისინი შეუზღუდველათ სარგებლობდნენ უკვე მოპოვებულ თავისუფლებით, როგორც არის სინდისის თავისუფლება, თავისუფლება სიტყვის, ბეჭდვის, კრების, კავშირებისა და გაფიცების; ეცდებიან მოიპოვონ პიროვნების და ბინის ხელშეუხებლობა, დაამტკიცონ წოდების, ტიტულის და ჩინ-ორდენების გაუქმება და უფლებრივათ მოქალაქეთა სრული გათანასწორება განურჩევლათ ეროვნებისა, სქესისა, სარწმუნოებისა და საზოგადოებრივი მდგომარეობისა.

და ბოლოს სოციალ-დემოკრატები მოითხოვენ ეკლესიის სახელმწიფოსგან განცალკევებას და სკოლის ეკლესიისგან და აგრეთვე უფასო სავალდებულო სწავლა-განათლების შემოღებას ბველა ბავშვთათვის 16 წლამდე.

3.

ეროვნული უმცირესობანი

სოციალ-დემოკრატები წინააღმდეგი არიან ერთი ერის მიერ მეორე ერის დაჩაგვრისა და შევიწროების. საქართველოს დემოკრატიულ რესპუბლიკის საზღვრებში ყველა ერი უნდა თანასწორი იყოს და თვითუფლებს მათგანს სრული საშუალება მიეცეს თავის ეროვნულ მოთხოვნილებათა დაკმაყოფილებისა.

4.

აგრარული საკითხი

გლეხთა განსათავისუფლებლათ მემამულეთაგან და სოფლის მეურნეობის განსავითარებლათ სოციალდემოკრატიის მეთაურობით და ინიციატივით უკვე ჩამორთმეულ იქნა მამულები საუფლისწულო და საკაბინეტო, აგრეთვე საეკლესიო და კერძო მემამულეების - უკანასკნელთ კანონით დაეტოვათ მხოლოდ განსაზღვრული ნორმა. ყველა ჩამორთმეული სახნავ-სათესი ადგილები დაურიგდება უმიწაწყლო და მცირე მამულიან მიწის მუშებს შეღავათიან ფასებში სრულ საკუთრებათ.

მიწის წვრილი საკუთრება, როგორც სანადელო, ისე შეძენილი, უნდა დარჩეს მათი დღევანდელი მფლობელობის ხელში. ყველა იმ გლეხებს, რომელთაც მიწა ჰქონდათ მიცემული მუდმივ სამფლობელოთ ან ვორონცოვის თუ სხვა უფლებებით, მაგ. ხიზნებს, სახაზინო გლეხებს, მუდმივ მოიჯარადრეებს და სხვებს, მათი მიწები უნდა დაუმკვიდრდეს კერძო საკუთრებათ, მაგრამ რომ ადგილმამული ხელში არ ჩაიგდონ ჩარჩ-ბაცაცებმა, ყიდვა-გაყიდვის დროს უპირატესობა უნდა მიენიჭოს ადგილობრივ თვითმართველობას და სახელმწიფოს.

ამ თვითმართველობის ხელში უნდა გადავიდეს აგრეთვე ყველა მიწები და მამულები, რომელიც საჭიროა სამეურნეო შკოლებისთვის, საცდელი მიწდვრების, სამაგალითო მეურნეობის მოსაწყობათ და სხვა. ხოლო ის მიწები, ტყეები და წყლები, რომელთაც აქვთ საერთო სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობა, უნდა მთელი რესპუბ-

ლიკის საკუთრებათ დარჩეს, მათ სარგებლობაში კი მონაწილეობა დაედვას ადგილობრივ თვითმართველობას.

ამასთან სოციალდემოკრატიები მოითხოვენ გამოცემულ იქნას კანონი, რომელიც დაიცავს სოფლის მეურნე მუშებს დამქირავებელთა გაყვლეფისაგან და გავრცელდეს მათზე შრომის დაცვის ყველა კანონები.

5.

მუშათა საკითხი

რომ დაცულ იქნენ მუშები ფიზიკურ და ზნეობრივი გადაგვარებისაგან, რომ მათი გამათავისუფლებელი მოძრაობა უკეთეს პირობებში ჩადგეს, სოციალ-დემოკრატიები მოითხოვენ დამფუძნებელ კრებისაგან დამტკიცებულ იქნას:

8 საათის სამუშაო დღე ყველა დაქირავებულ მუშებისთვის სავალდებულო ყოველკვირეული დასვენებით არა ნაკლებ 42 საათისა; ზედმეტ მუშაობის სრულიად მოსპობა იქ, სადაც ის აუცილებელ საჭიროებას არ წარმოადგენს; 16 წლამდე ბავშვების მუშაობის აკრძალვა; მცირე წლოვანთა და ქალთა შრომის შეზღუდვა; მრეწველთა მიერ ზედმეტი ყვლეფისაგან მუშათა დაცვა და მრეწველთა პასუხისმგებლობა უბედურ შემთხვევის გამო. აგრეთვე მოითხოვენ სახელმწიფოებრივ დაზღვევას - ავამყოფობისა, მოხუცებულობისა და უმუშევრობისაგან.სოც.-დემოკრატიები მოითხოვენ შრომის ინსპექციის დაწესებას მუშათაგან არჩეულ პირთა მონაწილეობით და სასტიკ სანიტარულ თვალყურის დევნებას იმ შენობებისას, სადაც მუშაობა სწარმოებს და მუშები ცხოვრობენ. დასასრულ, მოითხოვენ შრომის კანონის დარღვევისათვის დამქირავებელთა სისხლის სამართლის წესით პასუხისმგებლობაში მიცემას, მომრიგებელ კამერებისა და შრომის ბირჟების ყოველ ადგილას დაარსებას და სხვ.

6.

წარმოების მოწესრიგება და განაწილება

მწვავე ეკონომიური კრიზისი, რომელიც გვიანდერმა ომმა და რევოლუციამ, მრეწველობის და ტრანსპორტის სრული არევ-დარე-

ვა, უმუშევრობა და შიმშილის საფრთხე სახელმწიფოს წინ უყენებს რთულს და მძიმე საკითხებს. სოციალდემოკრატები მოითხოვენ სახელმწიფო ჩაერიოს ეკონომიური ცხოვრების ყველა დარგში, ხელი შეუწყოს მრეწველობის აღორძინება-განვითარებას, მოაწესრიგოს ტრანსპორტის და მიმოსვლის საშუალებანი და მნიშვნელოვან საგნებზე შემოიღოს მონოპოლია და საერთოდ შექმნას ნორმალური პირობები ვაჭრობისა და წარმოებისათვის მშრომელთა ინტერესების აუცილებელი დაცვით.

7.

ფინანსიური პოლიტიკა

ყველა ამ დიდ რეფორმების განსახორციელებლათ საჭირო იქნება დიდი ძალი თანხა.

სოც.-დემოკრატები დამფუძნებელ კრებაში მოითხოვენ სახელმწიფო გადასახადების უმთავრესი სიმძიმე დაეკისროს შეძლებულ კლასებს. ამისთვის სოც.-დემოკრატები ეცდებიან ქონებაზე ერთდროულ გადასახადის შემოღებას და არა პირდაპირ გადასახადების თანდათანობით შეცვლას შემოსავალსა და მემკვიდრეობაზე - პროგრესიული წესით დადებული გადასახადებით.

სახელმწიფო ფინანსების მოსაწესრიგებლად ს.-დემოკრატებს საჭიროდ მიაჩნიათ ყურადღება მიექცეს სახელმწიფო ქონების გონიერ მოვლას და ექსპლოატაციას, ფულის ფასის აწევისათვის შესაფერი ღონისძიებების მიღებას და საერთოდ ფულის ტრიალის ნორმალურ პირობებში ჩაყენებით ფინანსიური ურთიერთობის გაჯანსაღებას.

ყველა ამ რეფორმების გატარება არ შეუძლიათ არც ყოფილ მემამულეთა დამცველ რეაქციონერებს, არც კონტრ-რევოლიუციონურ ბურჟუაზიის წარმომადგენლებს. საქართველოს ბურჟუაზია სუსტია და ლაჩარი, მას არც კი შესწევს ძალა და უნარი სახელმწიფოს გაძლიერებისა.

დემოკრატიული რესპუბლიკა უნდა შექმნას დემოკრატიამ, ხალხმა. ხალხს კი შეუძლიან ენდოს მხოლოდ სოციალდემოკრატიას. სოციალ-დემოკრატია განახორციელა უკვე ერთი ნაწილი ზემო ჩამოთვლილ მოთხოვნებისა საქართველოს პარლამენტის საშუალებით, ნაწილიც დაკანონებულია და ელის განხორციელებას. ამით დამტკიცდა, რომ რევოლიუციური შემოქმედების უნარი შესწევს მხოლოდ რევოლიუციურ დემოკრატიას და მის ავანგარდს, სოციალ-დემოკრატიულ პარტიას.

როგორც დღემდე, ისე დამფუძნებელ კრებაში მოღვაწეობის დროს სოციალ-დემოკრატები იხელმძღვანელებენ უპირველეს ყოვლისა ქალაქისა და სოფლის მუშათა კლასის ინტერესების დაცვით; გადაჭრით შეებრძოლებიან გარეშე და შინაურ კონტრრევოლიუციონერთა ცდას, ჩვენი ცხოვრების ბედი უკუღმა შეაბრუნონ, დაიცვან საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის დამოუკიდებლობის ყოველივე საფრთხისაგან. სოციალ-დემოკრატები ხელს შეუწყობენ ქვეყნის საწარმოვო ძალთა განვითარებას, მის კულტურულ ამაღლებას, თავისუფლების განმტკიცებას და ხალხის ბატონობის დამყარებას, ესე იგი სრული დემოკრატიზმის განხორციელებას. ეს საუკეთესო საშუალებაა სოციალიზმის მისაღწევათ და მისთვის ბრძოლის გასაადვილებლად; სრულ დემოკრატიზმიდან სოციალიზმისაკენ, ასეთია ჩვენი გზა.

ს.-დემოკრატიული პარტია ერთათ ერთი პარტიაა, რომელიც საქმით იცავს მუშათა, გლეხთა და ნაციონალურ უმცირესობათა ნამდვილ ინტერესებს.

ამხანაგებო და მოქალაქენო, ხმა მიეცით სოც.-დემოკრატიის სიას N 1

გაუმარჯოს დამოუკიდებელ საქართველოს დემოკრატიულ რესპუბლიკას!

გაუმარჯოს დამფუძნებელ კრებას!

გაუმარჯოს სოციალიზმს!

გაუმარჯოს საქართველოს სოციალ-დემოკრატიულ მუშათა პარტიას!

ცენტრალური კომიტეტი საქართველოს სოციალ-დემოკრატიულ მუშათა პარტიისა

"ერთობა", 1919 წლის 22 იანვარი

საქართველოს სოციალისტ-ფედერალისტთა პარტიის საარჩევნო პლატფორმა

საქართველოს მშრომელ ხალხს

სოციალისტ-ფედერალისტების სარევოლიუციო პარტია მეორედ მოუწოდებს ხალხს გონიერად მოეპყრას დამფუძნებელი კრების არჩევნებს. პირველად ეს იყო თოთხმეტი თვის წინად, ცოტა ხანი გავიდა მას შემდეგ, მაგრამ განსხვავება დიდია. მაშინ არჩევნები ხდებოდა რუსეთის დამფუძნებ. კრებისათვის. ჩვენ მომხრე ვიყავით ყოვლის უპირველეს საქართველოს დამფუძნებელ კრებისა და თუმცა მონაწილეობას ვიღებდით რუსეთის დამფუძნებელი კრების არჩევნებში, მაგრამ გვწამდა, რომ ქართველი ხალხის კეთილდღეობა მოითხოვდა საკუთარ დამფუძნებელ კრებას. ქართველი ერის დიდმა ნაწილმა არ დაიჯერა ჩვენი, მაგრამ ცხოვრება ჩვენს გზას გაჰყვა და დღეს მას გვაკეთებინებს, რასაც ჩვენ ვამბობდით. ქართველმა ხალხმა ჩვენი ნათქვამი მეტი ყურადღებით უნდა მოისმინოს. რას ვამბობდით ჩვენ სოციალისტ-ფედერალისტები?

საქართველოს დამფუძნებელი კრება რევოლიუციის ღვიძლი შვილია. რევოლიუცია რომ დამარცხებულიყო, ჩვენ დამფუძნებელი კრება არ გვექნებოდა. ყველა ასე ფიქრობს. სხვები ამბობენ - რევოლიუცია დამარცხდა და ჩვენი დამფუძნებელი კრება ამის შედეგიაო.

ვინც საქართველოს დამფუძნებელ კრებას რევოლუციის გამარჯვებას დაუკავშირებს, ის ამ დამფუძნებელ კრებაში რევოლუციის მონაპოვრის განმტკიცებას მოითხოვს.

ვინც საქართველოს დამფუძნებელ კრებას რევოლუციის დამარცხებას დაუკავშირებს, იგი ხალხს ვერ მისცემს რევოლუციის მონაპოვარს. ჩვენ იმ თავითვე მოვითხოვდით საქართველოს დამფუძნებელ კრებას. ამის გამო ჩვენ რევოლუციის მოღალატედ გვთვლიდნენ მოწინააღმდეგეები. ჩვენმა აზრმა გაიმარჯვა და ქართველი ერი ემზადება საკუთარ დამფუძნებელ კრებისათვის.

საჭიროა დღესაც არ მოტყუვდეს ქართველი ხალხი.

სოციალისტ-ფედერალისტთა პარტია იმ თავითვე მოითხოვდა ქართველი ერის განთავისუფლებას. ამის გამო ჩვენ გვებრძოდნენ ჩვენი მოწინააღმდეგეები. აქაც ჩვენ გავიმარჯვეთ და დღეს ქართველი ხალხი თავისუფალია. დამფუძნებელმა კრებამ ეს თავისუფლება უნდა დააგვირგვინოს.

სოციალისტ-ფედერალისტები სოციალისტური პარტია არის, მაგრამ მასთან ერთად ეროვნული. ყოველი ერი თავისათვის და ყველა ერები საერთო მიზნისათვის, ვამბობთ ჩვენ. ამისთვის ტალახს გვესროდენ მოწინააღმდეგეები, მაგრამ ვითმენდით, რადგან დღევანდელ დღეს ველოდით. დღეს მართლაც ყველა ერის თავისთვისაა და გზას ეძებს საერთო საქმისაკენ. დამფუძნებელმა კრებამ ჩვენი ერის თავისებურობა უნდა განამტკიცოს და სხვა ერებთან საერთო გზაც გამოუნახოს.

სოციალისტ-ფედერალისტები ეროვნული პარტია იყო. ჩვენ ვამბობდით ყოველ ერს თავისი პარტია უნდა ყავდეს. ჩვენს მოწინააღმდეგეებს კოსმოპოლიტური ინტერნაციონალისტური წამოსახვამით თავი მოსწონდათ და ჩვენ ვიწრო შოვინისტობას გვიკიჟინებდნენ. ჩვენ ბრძოლას განვაგრძობდით, რადგან დღევანდელი დღის იმედი გვქონდა. დღეს საქართველოში ყველა სოციალ. პარტია ეროვნულია ე.ი. როგორც იმ თავითვე იყო ჩვენი პარტია - ეროვნული და იმავე დროს ინტერნაციონალური.

ასე ბრწყინვალედ გაამართლა წარსულმა ჩვენი ნათქვამი. მომავალ ცხოვრების ამენებაში პირველი ადგილი მისია, ვისაც წარსულში ცხოვრების გაგების უნარი გამოუჩენია. რას მოვითხოვთ ჩვენ სოც.ფედერ. დამფუძნებელ კრებაზე?

ჩვენ სოციალისტები ვართ და ეს იმას ნიშნავს, რომ უმაღლესი საქმე, რომლის შესრულებასაც გვინდა მოვახმართ ჩვენი ძალა და ღონე, არის სოციალიზმი. დღეს ყოველგვარი წარმოება და მეურნეობა და მთელი საზოგადოებრივ-სახელმწიფოებრივი ცხოვრება აგებულია მუშა ხალხის გაყვლეფასა და დამონავებაზე, დღეს მთელი ერის დაყოფილია ორ ნაწილად, ორ კასტად - ერთ მხარეზეა მუშა ხალხი, მეორეზე მრეწველ-ვაჭრები, ერთ მხარეზეა ღარიბი გაძარცვული მშრომელი კლასი, მეორეზე გამძარცველი მდიდარი ბურჟუაზია. დღევანდელი ცხოვრების საფუძველს შეადგენს მძარცველობა, მატყუარობა, აღვირაშვებული ქიშპობა და მტრობა, ერთის ბატონობა მეორეზე. ჩვენ გვინდა მოვსპოთ ეს უსამართლობა და თანასწორობა დავამყაროთ - სოციალიზმი, ერთობა, რომელიც ჰგულისხმობს შრომისა და მეურნეობის შეკავშირებულ საზოგადოებრივ მოწყობას, ორგანიზაციას. ამ საზოგადოებრივი ორგანიზაციის ხელში იქნება ყველა საწარმოვო იარაღი, მთელი სიმდიდრე და ყოველს ადამიანს თანასწორი უფლება ექნება სხვებთან ერთად მოითხოვოს თავის არსებობის უზრუნველყოფა და ყოველმა ადამიანმა უნდა იმუშაოს, უნდა მიიღოს მონაწილეობა საზოგადოებრივ მეურნეობისათვის საჭირო მუშაობაში.

სოციალიზმი არის კერძო მეურნეობის მოსპობა, დამყარება საერთო მეურნეობისა, განთავისუფლება მუშა ხალხისა ეკონომიურ, პოლიტიკურ და ეროვნულ მონობისაგან, სოციალიზმი არის სამეფო შრომისა, ბატონობა მშრომელთა. ამ საქმეს ვემსახურებით ჩვენ როგორც სოციალისტები და ყოველი ჩვენი მოქმედება მიმართულია ამისკენ.

საქართველოს მშრომელი ხალხის ეროვნულ თავისუფლების განმტკიცება მოითხოვს სახელმწიფოს შექმნას და ჩვენ აუცილებელ საჭიროებად მიგვაჩნია უახლოესი მონაწილეობა მივიღოთ საქართველოს სახელმწიფოს აშენებაში. მაგრამ საქართველოს საკუთარი სახელმწიფოს შექმნის დროს არასოდეს დავივიწყებთ ჩვენს სოციალისტურ მისწრაფებას და ვეცდებით, რომ ეს სახელმწიფო ემსახუროს ყველას მეტად მუშა ხალხს, გააძლიეროს იგი ქონებრივად და პოლიტიკურად, რომ ამ სახელმწიფოში ჩაისახოს თავიდანვე პირობები სოციალიზმის გამარჯვებისა და დამკვიდრებისა. ვეცდებით ყოველის საშუალებით მოვაწყოთ ჩვენს ქვეყანაში ნამდვილი დემოკრატიული ხალხური რესპუბლიკა, სადაც დაცული იქნება სრული თავისუფლება სიტყვის, წერის, სინდისის, კრების, კავშირების, გაფიცვების, სრული თანასწორობა სამოქალაქო და საპოლიტიკო უფლებისა ყველასი განურჩევლად სქესისა, სარწმუნოებისა და ეროვნებისა. ვეცდებით განვამტკიცოთ საქართველოში ხალხური წარმომადგენლობითი მართველობა საყოველთაო თანასწორობის პირდაპირის და ფარულის კენჭის ყრით არჩეული, ხოლო ამასთანავე დავიცავთ ხალხის პირდაპირს კანონმდებლობას (რეფერენდუმს) და ხალხის საკანონმდებლო ინიციატივას. მოვითხოვთ, რომ ყოველი მოხელე არჩეულ იქნეს ხალხის მიერ. ფართოდ მოვაწყოთ ადგილობრივ საქალაქო და საეროზო თვითმართველობას, რომელითაც მივანიჭებთ ყველა ადგილობრივ საქმის მოწყობას, არა მხოლოდ ქონებრივ და გონებრივ საჭიროებებს დავკმაყოფილებას, არამედ საადმინისტრაციო მართვა გამგეობასაც. ისეთი პატარა ერის ძალა, როგორც ვართ ჩვენ, ხალხის, ფართო მასის თვითმოქმედებაშია, ამიტომ ისე მძლავრად უნდა გაიშალოს ჩვენში საეროზო და საქალაქო თვითმმართველობა, რომ საქართველოს რესპუბლიკა უნდა წარმომადგენდეს თვითმართველ ერთეულების კავშირს, ფედერაციას. კიდევ მეტის უფლებით უნდა იქნეს აღჭურვილი აფხაზეთის და სამაჰმადიანო საქართველოს თვითმართველობის ორგანოები, რომელნიც სრულიად ავტონომიურად უნდა განაგებდნენ თავის შინა-

ურ საქმეებს. უნდა იცოდნენ ჩვენმა ძმებმა მუსულმანმა ქართველობამ და ჩვენმა მონათესავე აფხაზებმა, რომ მათ თავისუფლებას და კეთილდღეობას ისე არავინ დაიცავს, როგორც საქართველოს დემოკრატიული სახელმწიფო.

ამასთან ერთად იმ არა ქართველ ერის შვილებს, რომელნიც გაფანტულნი არიან ჩვენში, შეადგენენ უმცირესობას და არა აქვთ მთლიანი მოსახლეობა, ჩვენ მივსევით ავტონომიას კულტურულ საქმეების გასაძლიერად, მათ ხელში გადავა ნაწილი სახელმწიფოს შემოსავლისა, მათი ენა შემოღებული იქნება ადგილობრივ დაწესებულებაში.

სკოლა, ეკლესია, ჯარი

დავაწესებთ უფასო საყოველთაო სავალდებულო საერო განათლებას ყველასათვის და მოვიტხოვთ, რომ ყველამ ზავშობაშივე შეისწავლოს ერთი რომელიმე ხელობა.

გავაცალკევებთ ეკლესიას სახელმწიფოსაგან.

მივიღებთ ყოველს ზომას საქართველოს მიწა-წყლის დასაცავად გარეშე მტრებისაგან. შევქმნით ამისათვის კარგად გაწვრთნილ და შეიარაღებულ ჯარს და როცა საყოველთაო მშვიდობიანობა ჩამოვარდება, ნაცვლად მუდმივი ჯარისა, მოვაწყობთ სახალხო მილიციას.

ჩვენი დამოუკიდებლობა და სხვებთან შეთანხმება

საქართველო დამოუკიდებელი სახელმწიფოა, მაგრამ არ შეგვიძლია ერთს წუთსაც არის დავივიწყოთ, რომ ერების მომავალი ურთიერთობა წარმოუდგენელია გარეშე შეთანხმებისა და შეკავშირებისა. არა თუ სოციალიზმი, შრომის სამეფო ჰგულისხმობს ცალკე სახელმწიფოების შეკავშირებას, არამედ დღესაც ბურჟუაზიულ ხანშიაც ხალხის თავისუფლების და გამარჯვების საუკეთესო იარაღია ფედერაციისა და კონფედერაციის აზრების განმტკიცება და განხორციელება. ჩვენ გაბედულად ვემსახურებით ამ აზრებს და ყოველ

ლის უწინარეს ვეცდებით მეზობელ ერებთან შეთანხმებას და სამართლიან დამოკიდებულების დამყარებას.

ეკონომიკური პოლიტიკა

ჩვენი ქვეყნის უდიდეს გასაჭირს დღეს შეადგენს მისი სრული ქონებრივი დაქვეითება, საყოველთაო სიღვირე, წარმოების და მეურნეობის დაცემა, ყველაფრის უქონლობა და სიმშლილი. ეს არის ჩვენი უძლიერესი მტერი და ამას მივაქცევთ განსაკუთრებულ ყურადღებას. შევქმნით პირობებს საქარხნო-საფაბრიკო მრეწველობის განვითარებისათვის, გავავრცელებთ სატექნიკო ცოდნას, მივაწოდებთ სოფელს საუკეთესო სამეურნეო იარაღებს და ყოველ ზომას ვიხმართ შრომის მეტის განაყოფიერებისათვის ყოველ დარგში. გავაუმჯობესებთ სახელმწიფოს შემოსავალ-გასავალის საქმეს, მოვსპობთ არა პირდაპირ გადასახადს, ნამეტურ იმას, რომელიც მშრომელ ხალხს აწვება კისერზე, დავაწესებთ შემოსავლის გადასახადს, გავაძლიერებთ გადასახადს მემკვიდრეობაზე, გავაუქმებთ მემკვიდრეობას არა პირდაპირ შტოზე. ჩვენი მთავარი საზრუნავი იქნება წარმოების განვითარებისათვის მოწყობა მწარმოებელ კოოპერატივებისა. ჩვენ გვწამს, რომ ბრმა სტიქიური კაპიტალიზმის ადგილი უფრო და უფრო უნდა დაიკავოს გონივრულმა ეკონომიურმა მუშაობამ და დღითი დღე უნდა გაფართოვდეს გასაზოგადოებრივებული მეურნეობა. ამ საქმეში დიდი როლი შეუძლია იკისროს ქალაქის და ერობის თვითმართველობამ.

მუშათა მდგომარეობა

ჩვენ მუშა ხალხის პარტია ვართ, ამიტომ მუშა ხალხის მდგომარეობის გაუმჯობესებისათვის ვიმუშავებთ ყოვლის უპირველესად. დავიცავთ ყველგან რვა საათის სამუშაო დროს და მოვითხოვთ ამ დროის შემცირებას იმ დარგში, სადაც რვა საათის მუშაობა საზიანოა ჯანსაღობისათვის. მოვითხოვთ, რომ აკრძალულ იქნეს ბავშვების მუშაობა 16 წლამდის და აგრეთვე ზოგიერთ სამმიმო დარგში

ქალების მუშაობა. ვიზრუნებთ შრომის ჰიგიენურ და სანიტარულ პირობების გაუმჯობესებისათვის. მუშათა განთავისუფლება მუშათა საქმეა, ამიტომ ყოველის ღონით ვეცდებით, რომ რაც შეიძლება ფართოდ გაიშალოს მუშათა პროფესიონალური და სხვა კავშირები, რომ უმწვერვალესად განვითარდეს მუშათა ხალხის თვითმოქმედება, რომ სახელმწიფომ ქონებრივი დახმარება აღმოუჩინოს მუშებს პროფესიონალურ და კოოპერატიულ ამხანაგობებს. მოვითხოვთ, რომ გაძლიერდეს მუშა ხალხის როლი და გავლენა მრეწველობა-წარმოებაში და დაწესდეს მისი მონაწილეობა მრეწველობის მართვა-გამგეობაში და მუშებს მიეცეთ ნაწილი მოგებისა.

მიწის საქმე

ჩვენ ერთნაირად ვიბრძოლებთ ქარხანა-ფაბრიკა სახელოსნოების და მიწის მუშების ინტერესებისათვის. რადგან სოფლის მუშა ხალხის მდგომარეობის გაუმჯობესობა დამოკიდებულია მიწაზე, ამიტომ მიწა უნდა ჩამოერთვას ყველას არა მუშას და მიეცეს მხოლოდ იმას, ვინც თვითონ ან თავის ოჯახის შემწეობით დაამუშავებს მიწას. მოვითხოვთ მიწის ყიდვა-გაყიდვის მოსპობას. ვეცდებით, რომ მიწის მუშები შეამხანაგდნენ და შეერთებულად დაამუშაონ მიწა. მივაწოდებთ ასეთ ამხანაგობებს საჭირო ცოდნას და აღმოუჩინთ ყოველგვარ დახმარებას სახელმწიფოსაგან. მხოლოდ ამ საშუალებით შეიძლება სოფლის მუშა ხალხის, მიწის მუშა გლეხობის განთავისუფლება დღევანდელ სრულიად უმწეო და აუტანელ მდგომარეობისაგან.

—

ასეთია მოკლედ ის მთავარი საქმეები, რომელთა გაკეთება აუცილებელ საჭიროებად მიაჩნია სოციალისტ-ფედერალისტთა სარევოლუციო პარტიას, რომელთა განხორციელებას ეცდებიან მთელის თავის ძალღონით დამფუძნებელ კრებაზე სოც.ფედერალისტთა პარტიის წარმომადგენელი.

ჩვენ მოვალეობით საქართველოში წმინდა ხალხურ, დემოკრატიულ სახელმწიფოს და დავიცავთ მის დამოუკიდებლობას, ვინაიდან გარეშე ამისა შეუძლებელია ქართველი ხალხის კეთილდღეობა და დაწინაურება.

ჩვენ დავიცავთ ყველა ერის ინტერესს და ვცდებით დავაწესოთ თანხმობა და კავშირი მეზობელ სახელმწიფოებთან.

ჩვენ ვიხმართ ყოველგვარ საშუალებას დღევანდელი სიძვირის და გასაჭირის მოსასპობად, მრეწველობისა და სასოფლო მეურნეობის განსავითარებლად.

ჩვენ ვიბრძოლებთ მუშების მდგომარეობის გაუმჯობესებისათვის, დავიცავთ მათ ინტერესებს და გავაძლიერებთ მათ გავლენას წარმოებაში.

ჩვენ მოვითხოვთ, რომ მიწა გადაეცეს მიწის მუშებს. დავცხმარებით ყოველის სახსრით მიწის მუშების ამხანაგობებს და საერთოდ მწარმოებელთა კოოპერატივებს, გავაფართოვებთ გასაზოგადოებულ მეურნეობას და ამით დღესვე ჩაუყრით საფუძველს ახალს წყობილებას, ახალს ცხოვრებას. ჩვენ ვცდებით, რომ აწინდელი ბურჟუაზიულ სახელმწიფოშიაც შევქმნათ ძალები, რომლებიც გაგვიადვილებენ და დაგვეხმარებიან სოციალისტურ სახელმწიფოში, შრომის სამეფოში გადასასვლელად.

უკვე ახლოვდება ჟამი ქვეყნის ძირითადი გარდაქმნისა, ახლოვდება სოციალისტური რევოლიუცია, როცა ერთიან უნდა დაინგრეს ბატონობა კაპიტალისა და ბურჟუაზიის, და ჩვენ უნდა შევემზადოთ ამისთვის, უნდა შევეჩვიოთ ახალს საზოგადოებას, ახალს წყობილებას, სადაც ყველაფერი აგებული იქნება შრომასა, სამართალსა და თანასწორობაზე.

გაუმარჯოს საქართველოს თავისუფლებას!

გაუმარჯოს მშრომელ ხალხს!

გაუმარჯოს სოციალიზმს!

გაუმარჯოს სოც.-ფედერალისტთა პარტიას!

საქართველოს სოც.-ფედ. სარეგულიაციო პარტიის ცენტრალური საარჩევნო კომიტეტი

"სახალხო საქმე", 1919 წლის 26 იანვარი

საქართველოს სოციალისტ-რევოლუციონერთა პარტიის საარჩევნო პლატფორმა

საქართველოს სოციალისტ-რევოლუციონერთა პარტია

"ბრძოლაში ჰპოვებ შენ უფლებას"

საარჩევნო პლატფორმა დამფუძნებელ კრებისათვის

საქართველოს დამფუძნებელი კრება არის ქართველი ერის სახელმწიფოებრივი აღდგომის უზენაესი განსახიერება და მშრომელი ხალხის ბრწყინვალე გამარჯვება.

მხოლოდ დამფუძნებელ კრებაში გამოიხატება მთელი ერის თავისუფალი ნება და მისი სახელმწიფოებრივი სიბრძნე. იგი არის ქვეყნის ახალი და სრული ბატონი, რომელსაც მონები არ ეყოლება, ვინაიდან ის არის თვით ხალხი, პატრონი და მოსამსახურე თავისთავისა.

სოციალისტ რევოლუციონერთა პარტია, რომელმაც მთელი თავისი ძალღონე შესწირა მშრომელი ხალხისა და ჩაგრულ ერთა განთავისუფლების საქმეს, მზურვალედ ეგებება დამფუძნებელი კრების მოწვევას და მასში ხედავს თავისი პატარა ერის დიადი მომავლის საიმედო გარანტიას.

—

სოციალისტ რევოლუციონერთა პარტია არის პარტია რევოლუციონური სოციალიზმის.

მისი მიზანია საწარმოო იარაღებისა და საშუალებათა განსაზოგადოებრიობა. მაშინ მოისპობა სიღარიბე, ადამიანის მიერ ადამიანის ჩაგვრა და დამყარდება ნამდვილი თანასწორობა და საყოველთაო ბედნიერება.

კაპიტალიზმი არ არის არც საკმაო და არც აუცილებელი პირობა სოციალიზმის განხორციელებისა.

სოციალიზმის დიადი მოძღვრების განხორციელება იქნება შედეგი მხოლოდ მშრომელი ხალხის მედგარი კლასობრივი ბრძოლისა და მისი ღრმა კოლექტიური შემოქმედებისა.

სოციალისტ-რევოლიუციონერთა პარტია არის პარტია მიწის მუშებისა და პროლეტარიატისა. მხოლოდ ყველა მშრომელთა და ჩაგრულ-გვემულთა საერთო ძალღონით და ბრძოლით დამყარდება ქვეყნად ძმობა, ერთობა, თავისუფლება.

დიდმა რევოლიუციამ საქართველოს მშრომელ ხალხს უმაგალითო გამარჯვება მიანიჭა. ძველი ფორმულა: "ბურჟუაზიული დემოკრატიიდან - სოციალიზმისკენ" -რევოლიუციის პროცესში გადალახულ იქნა.

მშრომელთა რევოლიუციამ წამოაყენა ახალი ფორმულა, ახალი შესაძლებლობა: **სოციალისტური ძალაუფლებიდან - სოციალიზმისაკენ!** პერმანენტული რევოლიუციონური შემოქმედება, მწყობრი, სისტემატიური კოლექტივიზაცია შრომისა და საკუთრებისა - ასეთია ერთად ერთი გზა, რომელსაც რევოლიუციონური სოციალიზმის მიმდევრებს უკარნახებს ჩვენში არსებული ძალთა განწყობილება.

გამოდის რა ამ შეხედულებებიდან, საქ. სოციალისტ-რევოლიუციონერთა პარტია დამფუძნებელ კრებაში დაიცავს შემდეგ ზომებს:

პოლიტიკურ სფეროში

სდგას რა რევოლიუციის მონაპოვართა სადარაჯოზე, სოც.-რევ. პარტია მთელი თავისი ძალღონით დაიცავს: სინდისის, სიტყვის, ბეჭდვის, კრებების და კავშირების სრულ თავისუფლებას, პროფესიის მიმოსვლის და გაფიცვის თავისუფლებას; პიროვნებისა და ბინის ხელუხლებლობას;

საყოველთაო, თანასწორ, პირდაპირ, ფარულ და პროპორცი-
ონალურ საარჩევნო უფლებას ყოველი მოქალაქისათვის განურჩევ-
ლად სქესისა, სარწმუნოებისა და ეროვნებისა;

ამ საფუძველზე დამყარებულ დემოკრატიულ რესპუბლიკას;
კანონმდებლობაში ხალხის პირდაპირ მონაწილეობას (რეფერენდუ-
მი და ინიციატივა) სავალდებულო და ყველასათვის თანასწორ საე-
რო განათლების დაწესებას სახელმწიფო ხარჯზე. სახელმწიფოსაგან
ეკლესიის სრულ განცალკევებას.

სოც.-რევ. პარტია მოითხოვს აგრეთვე, რომ ხალხს ჰქონდეს
უფლება აირჩიოს, გადააყენოს და პასუხისგებაში მისცეს ყველა თა-
ნამდებობის პირნი.

აგრარული საკითხი

ჩვენი სამშობლო გლეხური ქვეყანაა. მიწის მუშები შეადგენენ
ჩვენი ერის უდიდეს ნაწილს.

მიწის მუშების კეთილდღეობა მჭიდროთ არის დაკავშირებუ-
ლი მიწის საკითხთან. მიწა არის მიწის მუშის მარჩენალი და მუდ-
მივი ოცნების საგანი. მაგრამ მიწა მიწის მუშას უნდა არა სავაჭროთ,
არამედ დასამუშავებლად.

სასოფლო მეურნეობის განვითარება თავისებურ პირობებში
ხდება. საკუთრების განსაზოგადოებრივობა მასში წინ უნდა უძღო-
დეს შრომის განსაზოგადოებრივობას. ეს აუცილებელი პირობაა სა-
სოფლო მეურნეობაში მწარმოებელ ძალთა განვითარებისათვის.

ამ მოსაზრებათა გამო სოც.-რევოლიუციონერთა პარტია მი-
წის საკითხში მოითხოვს:

1) მთელი მიწა მისი სიმდიდრით, წყლებით, ტყეებით, მადნე-
ულობით გამოცხადდეს ხალხის საერთო ავლა-დიდებათ.

2) მიწა უნდა ჩამოერთვას უსასყიდლოდ მემამულეებს, ხაზი-
ნას, ეკლესიებს, მონასტრებსდა ყველა არა მშრომელთ.

3) უნდა მოისპოს მიწაზე ყიდვა-გაყიდვა, იჯარით გაცემა და
დაგირავება. ერთი სიტყვით, მიწა არ უნდა იქნეს ვაჭრობის საგანი.

4) მიწა გადაეცემა სასარგებლოთ მიწის მუშებს, იმათ, ვინც მიწაზე თვითონ შრომობს.

5) წვრილი მესაკუთრე - მიწის მუშებს მიწები არ ჩამოერთმევათ.

6) მიწის მუშას შეუძლია მიწა, რომელზედაც ის მუშაობდა, თავის შვილებს და სხვ. მემკვიდრეობით გადასცეს.

7) ადგილობრივი მნიშვნელობის მიწებს და ტყეებს განაგებს ერობათა და თვითმართველობათა ადგილობრივი ორგანოები. საერთო მნიშვნელობის მიწებს და ტყეებს განაგებს რესპუბლიკის ცენტრალური ორგანოები.

8) მადნეულობანი და საერთოდ ყველა ის, რაც მიწის წიაღშია, გადადის რესპუბლიკის უმაღლეს განკარგულებაში.

საერთოდ სახელმწიფომ უნდა მიიღოს ფართო ზომები სასოფლო მეურნეობის ასაყვავებლად და მიწის მუშათა ინტერესების დასაცავად.

თავისუფალ მიწაზე თავისუფალი მიწის მუშა - ასეთია მოკლედ ს.-რევოლიუციონერთა აგრარულ პროგრამის მთავარი აზრი და საერთო მიმართულება.

მუშათა საკითხი

მუშათა კანონმდებლობის საკითხში სოციალისტ-რევოლიუციონერთა პარტია მიზნად ისახავს ქალაქში და სოფლად მუშათა კლასის სულიერ და ფიზიკურ ძალების დაცვას და სოციალიზმისათვის მის ბრძოლის უნარის გაძლიერებას. აწარმოებს რა აქტიურ ბრძოლას კაპიტალისტურ წესწყობილების წინააღმდეგ, საქ. სოც.-რევოლიუციონერთა პარტია გარდა მოგერიებითი ხასიათის ზომებისა, როგორც არის: 1) 8 საათის სამუშაო დღე; 2) სახელმწიფოებრივი დაზღვევა სახელმწიფოსა და კაპიტალისტთა ხარჯზე (უბედურ შემთხვევებისაგან, უმუშევრობისაგან, სიბერისა და ავადმყოფობისაგან და სხ.); 3) მეცნიერული ჰიგიენის მოთხოვნილებათა თანახმად შრომის საკანონმდებლო დაცვა წარმოებისა და ვაჭრობის ყვე-

ლა დარგში; 4) მუშათა მიერ არჩეული შრომის ინსპექცია; 5) შენობების სანიტარულიკონტროლი; 6) აკრძალვა ზედმეტ მუშაობისა და მცირე წლოვანთა მუშაობის 16 წლამდე; 7) სრულებით აკრძალვა ბავშვთა და ქალთა მუშაობის წარმოების ზოგიერთ დარგებში და ზოგიერთ ხანებში; 8) მუშათა საკმაო ყოველკვირეული დასვენება; სოც.-რევ. პარტია მოითხოვს მინიმალურ ხელფასის დაწესებას და წარმოებაზე მუშათა კონტროლს.

ეკონომიურ სფეროში

იმ მიმდევ კრიზისის დაძლევა, რომელსაც ჩვენი წარმოება განიცდის, შესაძლებელია მხოლოდ მთელი ჩვენი ეკონომიური ცხოვრების ახალი გეზით წარმართვით.

სოციალისტ-რევოლუციონერთა პარტია მოითხოვს სახელმწიფოს და ადგილობრივ დემოკრატიულ ორგანოთა ქვეყნის ეკონომიურ ცხოვრებაში აქტიურ ჩარევას.

მხოლოდ საზოგადოებრივი მეურნეობის, საზოგადოებრივ წარმოებათა და კოლექტიური თაოსნობის განვითარებით შესაძლებელია ავიციდინოთ ეკონომიური კატასტროფა და მტკიცე მატერიალური საფუძველი ჩაუყაროთ დემოკრატიულ წესწყობილებას ჩვენში, ვინაიდან ჩვენი თავისუფლება და დამოუკიდებლობა მით უფრო მტკიცე და უზრუნველყოფილი იქნება, რაც უფრო მიმზიდველი იქნება ჩვენი ქვეყნის სოციალური სტრუქტურა.

ფინანსური პოლიტიკა

სოციალისტ-რევოლუციონერთა პარტია მოითხოვს:

1. შემოსავლებზე და მემკვიდრეობაზე პროგრესიული გადასახადების დადებას, 2. მცირე შემოსავალთა გადასახადებისაგან სრულიად განთავისუფლებას და 3. არა პირდაპირი გადასახადების გაუქმებას (გარდა ფუფუნების საგნებისა). გადასახადების მთელი სიმძიმე უნდა დააწვეს მდიდარ კლასებს.

ეროვნული უმცირესობანი

სოციალისტ-რევოლიუციონერთა პარტია არის პარტია ინტერნაციონალისტური. მისთვის არარსებობს "ელინი და იუდეველი".

სომეხი, თათარი თუ ბერძენი მუშის და გლეხის ინტერესები მისთვის ისევე ძვირფასია, როგორც ქართველი გლეხის და პროლეტარიატის ინტერესები.

სოციალიზმის სამეფოში ყოველიერი უნდა შევიდეს ეროვნული ინდივიდუალობის მრავალფეროვნებითა და თავისებურობით.

სოც.-რევ. პარტია მედგრად დაიცავს ყველა იმ ზომებს, რომლებიც უზრუნველყოფს ამ თავისებურობის პროგრესიულ მხარეების შენარჩუნებასა და გაფურჩქვნას. ერთა სოლიდარობაში საქართველოს შიგნით და გარეთ პარტია ხედავს საქართველოს მშრომელი ხალხის საბოლოო გამარჯვების აუცილებელ პირობას.

კერძოდ, მეზობელ ერებთან ტერიტორიალური გამიჯვნის საკითხში პარტია დაიცავს ეთნოგრაფიულ პრინციპს.

თავდაცვის საკითხი

ომისადმი დამოკიდებულების საკითხმა ორ ბანაკად გაყო სოციალისტური ინტერნაციონალი. საქართველოს სოციალისტ-რევოლიუციონერთა პარტია, რჩება რა ერთგული რევოლიუციონური ინტერნაციონალის ანდერძისა, აცხადებს:

თავდაცვა დემოკრატიის ძალებით დემოკრატიისავე ბატონობისა, დაცვა თავისუფალი, რევოლიუციონური და სოციალისტური სამშობლოსი არის მოვალეობა ყოველ სოციალისტისა!

საქართველო, გარს-შემორტყმული რეაქციონერი სახელმწიფოებითა და ოლქებით, საჭიროებს დიდს რეალურ ძალას თავის დამოუკიდებლობისა და თავისუფლების დასაცავად. მუდმივი საკმაო რეგულიარული ჯარის შენახვას ვერ აიტანს რესპუბლიკის ნივთიერი მდგომარეობა. მას არ მოითხოვს ჩვენში დემოკრატიული წესწყობილების განმტკიცების საქმე.

ამიტომ საქ. სოც.-რევ. პარტია საქართველოს მუდმივ ნეიტრალიზაციასთან ერთად მოითხოვს სახალხო მილიციის სისტემის გატარებას, ვინაიდან მხოლოდ თავისუფალი ერი თავისუფლად გაწვრთნილი და შეიარაღებული დაიცავს ღირსეულად თავის დამოუკიდებლობას...

*

ასეთია რევოლუციონური სოციალიზმის პროგრამა დამფუძნებელ კრებაში. მხოლოდ სოციალისტ-რევოლუციონერთა პარტია დაიცავს ამ მოთხოვნის ღირსეულობას.

დამფუძნებელი კრება მხოლოდ მაშინ იქნება ქვეყნის „ისახალი ბატონი, რომელსაც მონები არ ეყოლება“, თუ მშრომელმა ხალხმა სოციალისტ-რევოლუციონერთა პარტიას ზურგი გაუმაგრა და დამფუძნებელ კრებაში მას თავისი ინტერესების დაცვა მიანდო. მხოლოდ სოციალისტ-რევოლუციონერთა პარტია დააგვირგვინებს მშრომელთა რევოლუციას.

სოციალისტ-რევოლუციონერთა პარტია ერთად ერთი პარტიაა ჩვენში, რომელიც დარჩა ერთგული რევოლუციონური სოციალიზმისა და მიწის მუშებისა და პროლეტარიატის საქმეს პირნათლად ემსახურება.

პარტიას გმირული წარსული და მშრომელთა რევოლუციის სწორი ალღო სრული თავდებია იმის, რომ პარტია მშრომელ ხალხს მომავალშიც ღირსეულად გაუძღვება.

ამხანაგებო და მოქალაქეხო! მიეცით ხმა მიწის მუშებისა და პროლეტარიატის სიას N 3.

გაუმარჯოს რევოლუციონურ დამფუძნებელ კრებას!

გაუმარჯოს მშრომელთა რევოლუციას!..

გაუმარჯოს რევოლუციონური სოციალიზმის მეზარაღტრე - სოციალისტ-რევოლუციონერთა პარტიას!

საქართველოს სოციალისტ-რევოლუციონერთა პარტიის ცენტრალური კომიტეტი.

"მრომა", 1919 წლის 12 თებერვალი

საარჩევნო პლატფორმისათვის

ყოველ თავისუფალ ქვეყანაში, სადაც სწარმოებს ღია პოლიტიკური ბრძოლა, სადაც უკვე მოხდა ერთგვარი ეკონომიური და პოლიტიკური დიფერენციაცია, პრაქტიკასა და აზროვნებაში არსებობს ორგვარი სოციალისტური მიმდინარეობა. მემჩანური კმაყოფილება აზროვნებაში, შიში ყოველი გაბედული ნაბიჯისა და ზომისა მოქმედებაში არის დამახასიათებელი თვისება სოციალ-ოპორტუნზმისა. ის სცოცხლობს დღევანდელი დღით, მისი მიმდევარი არის გმირი დღევანდელ დღისა და ფილოსოფოსი დღევანდელ ძალთა განწყობილებისა.

არის მეორე მიმდინარეობა. მისთვის დღევანდელი დღე განათებულია ხვალის დიდი გამარჯვებისა და ახალ მიღწევათა შუქპერსპექტივებით.

დღეის ყოველი მისი ნაბიჯი არის ბრძნული და გაბედული მზადება გენერალური ბრძოლისათვის. მის მიმდევარს სწამს თავისი გამარჯვება. სწამს თავის საქმის სიმართლე და სიდიადე. ის მაგრად სდგას მიწაზე, მაგრამ მთელი თავისი არსებით მიილტვის ცისკენ. მისი მიზანი მკაფიო და ნათელია. მას სურს მზე მიწისათვის, მზე მიწაზე!

ეს არის რევოლიუციური სოციალიზმი, იგი არის სინტეზი სინამდვილისა და მოქმედების ფილოსოფიისა.

ეს ორი მიმართულება უკვე აშკარავდება ჩვენს სინამდვილეშიაც. სოციალ-ოპორტუნზმი ამტკიცებს ჩვენში ბურჟუაზიულ საკუთრებას და ბურჟუაზიულ სახელმწიფოს შექმნაში ხედავს თავის მთავარ მოწოდებას.

ამ ავადმყოფი სოციალიზმის მიმდევრები არიან ჩვენში სოციალ-დემოკრატ-მენშევიკები და მათი მიმყოლი ფედერალისტები.

მეორე მიმდინარეობა არის მიმდინარეობა რევოლიუციონური სოციალიზმისა. მისი პროგრამა ჩვენი გაზეთის გუმბინდელ ნომერში დაისტამბა.

თავის საარჩევნო პლატფორმაში საქ. სოციალისტ-რევოლიუციონერთა პარტია იძლევა ჩვენი მდგომარეობის და ჩვენში არსებულ ძალთა განწყობილების ჭეშმარიტ რევოლიუციონურ დაფასებას...

"კაპიტალიზმი არ არის არც საკმაო და არც აუცილებელი პირობა სოციალიზმის განხორციელებისათვის".

"სოციალისტური ძალაუფლებიდან - სოციალიზმისაკენ", ამბობს პლატფორმა.

აქ არის მთელი სოციალური ფილოსოფია. აქ ლაპარაკობს ლოლიკა ჭეშმარიტი რევოლიუციონერისა!..

სულ წინ! ახალი ბრძოლებისაკენ, ახალი გამარჯვებისაკენ!..

რევოლიუცია მშრომელთათვის!

ასე ამბობს მომავლის პარტია - სოციალისტ-რევოლიუციონერთა პარტია...

"შრომა", 1919 წლის 13 თებერვალი